

²³ Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

²⁴ Закону України 21 червня 2001 року № 2539-III «Про внесення змін до Арбітражного процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2539-14>

²⁵ Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій та статус суддів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17/page>

²⁶ Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page>

²⁷ Кримінально-процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1003-05>

²⁸ Господарський процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/page>

²⁹ Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

Резюме

У науковій статті досліджено етапи становлення та розвитку наукових поглядів щодо визнання судового прецеденту як джерела права та проблеми впровадження в правову систему України. Проаналізовано новачки Закону України «Про судоустрій та статус суддів» у контексті доктрини судового прецеденту.

Ключові слова: судовий прецедент, судова реформа, рішення Верховного Суду України, правова система.

Резюме

В научной статье исследуются этапы становления и развития научных взглядов о признании судебного прецедента как источника права и проблемы внедрения в правовую систему Украины. Проанализировано новации Закона Украины «О судоустройстве и статусе судей» в контексте доктрины судебного прецедента.

Ключевые слова: судебный прецедент, судебная реформа, решения Верховного Суда Украины, правовая система.

Summary

The article investigates formation and development stages of scientific views concerning a judicial precedent being recognized as a source of law and its implementation into the legal system of Ukraine. The author analyses novelties of the Law of Ukraine on the Judicial System and the Status of Judges in the context of the judicial precedent doctrine.

Key words: judicial precedent, a judicial reform, decisions of the Supreme Court of Ukraine, the legal system.

Отримано 15.02.2012

М. С. БУЛКАТ

Марина Сергіївна Булкат, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОВНІШНІХ ФУНКЦІЙ УКРАЇНИ

Класифікаційний поділ системи зовнішніх функцій України відзначається своєрідною проблематикою, зумовленою історичними особливостями формування, біполярними позиціями теоретиків держави і права щодо здійснення класифікації, тенденціями розвитку різних суспільних процесів та напрямів діяльності держави тощо. Тому метою нашого дослідження класифікаційного методу та його критеріїв є вироблення рекомендацій з удосконалення комплексної системи зовнішніх функцій сучасної держави. Адже, як зазначають науковці, кожна функція держави повинна розглядатися як елемент єдиної системи і за її межами втрачає реальне значення¹.

Загальновідомо, що в теорії держави і права існує низка критеріїв розмежування функцій. Як правило, науковці обирають загальноживані критерії: за змістом і завданнями, за спрямованістю функцій, за методами їх здійснення, за сферами діяльності держави, за соціальним значенням функцій, за їх дією в часі тощо. Зауважимо, що кожний науково-обґрунтований підхід має право на існування і вибір критеріїв часто залежить від мети дослідження. Для цілей даної статті актуальні критерії, що спираються на суттєві ознаки досліджуваного предмету – системи зовнішніх функцій.

Серед основних класифікаційних критеріїв розмежування функцій держави традиційно виділяють об'єкти і сфери відповідної діяльності.

Проблематика питання полягає в тому, що погляди науковців на застосування цих класифікаційних критеріїв не відзначаються єдністю. Можна виокремити кілька підходів до їх трактування:

– поділ функцій держави на внутрішні та зовнішні в основі якого лежить критерій «за сферами діяльності»;

– застосування критерію «за об'єктами діяльності» для класифікації функцій на внутрішні та зовнішні;

– визначення «об'єкту діяльності» як певної сфери суспільних відносин (економіки, культури та інші), на яку направлений державний вплив, що обґрунтовує виділення зовнішньоекономічної, зовнішньополітичної, зовнішньоекологічної та інших функцій за цим класифікаційним критерієм.

Прихильники соціального начала функцій держави дотримуються окремої позиції, згідно якої класифікаційною ознакою для виділення зовнішніх і внутрішніх функцій держави є «зовнішні та внутрішні напрями її діяльності щодо суспільства», особливою організацією яких є держава всередині (внутрішні функції) і стосовно інших держав ззовні (зовнішні функції)².

Таким чином, «об'єкт діяльності держави» як критерій класифікації по-різному сприймається теоретиками держави і права – як зовнішній та внутрішній об'єкт та як сфера певних суспільних відносин.

Критерій «за сферами діяльності держави» застосовується здебільшого для поділу функцій на внутрішні та зовнішні, проте подекуди набуває трансформованого характеру. Наприклад, перетворюючись у звужену за змістом класифікаційну ознаку «сфер політичного напрямку», де внутрішні функції відображають політичну діяльність всередині країни, а зовнішні – за її межами, в якій проявляється роль держави у взаємовідносинах з іншими державами³.

Одностайністю теоретиків держави і права в питанні класифікаційного поділу функцій на зовнішні та внутрішні відзначене лише твердження про те, що такий поділ являється позитивним, неоціненним спадком, який залишився від попередніх етапів розвитку теорії держави і права, де внутрішні функції становили собою класову сутність держави, а зовнішнім відводилась роль загальносоціального наповнення держави: боротьба за мир в усьому світі, забезпечення міжнародного співробітництва тощо. Хоча реального розвитку в попередні історичні періоди зовнішні функції практично не мали, відзначаючись демагогічним характером.

На наш погляд, для розуміння критерію «сфер діяльності» в рамках класифікації функцій держави необхідно звернутися до його етимологічного значення і розуміти як межу поширення діяльності людини чи суспільства в загальному значенні – тобто зовнішньому та внутрішньому. А класифікаційний критерій «об'єкту діяльності» функцій держави, в основі якого лежить один з основних її елементів – об'єкт, визначати в рамках певної категорії суспільних відносин (зовнішньоекономічний, зовнішньополітичний тощо), тобто як певний напрям діяльності держави.

Таким чином, застосовуючи критерій поділу «за сферою діяльності» до класифікації функцій на внутрішні та зовнішні, а критерій «за об'єктом діяльності» (напрямом діяльності держави) в рамках двох паралельно виділених сфер (зовнішній і внутрішній), необхідно розуміти співвідношення цих критеріїв як загальне та особливе.

Важливе місце для розуміння системи зовнішніх функцій посідає ще один розповсюджений поділ «за критерієм значення» (як правило, його позначають як ознаку розмежування за «призначенням у суспільстві» чи «соціальним значенням функцій»).

Зауважимо, що підґрунтям цієї класифікації є розмежування функцій на загальносоціальні та класові, що мало широке розповсюдження на попередніх етапах розвитку теорії держави і права. Більш того, дана ознака знайшла продовження та була трансформована в критерій «за причинами виникнення», згідно якого функції держави поділяють на: такі, що витікають з класового протистояння та ті, що витікають з потреб суспільства в цілому⁴.

Проте, оскільки позиція жорсткої «класовості» функцій нівельована підвищенням соціального призначення держави та іншими чинниками, ми вбачаємо перспективи застосування та розвитку цього класифікаційного критерію за умови його наповнення відповідним змістом.

Таким чином, обстоюючи концепцію змішаного змісту функцій держави: загальносоціального, класового та національного ми вважаємо за доцільне класифікувати зовнішні функції «за критерієм значення», не обтяжуючи його класовими, соціальними чи іншими прив'язками.

Крім того, звертаючись до наукової літератури ми відзначаємо неоднорідність дефініцій в межах вищезазначеної класифікації. Серед сучасних теоретиків держави і права існує тенденція визначати основну функцію – «головною»⁵, що, на нашу думку, не збагачує її додатковими змістовними характеристиками.

Проблематику цієї класифікації ми вбачаємо в підходах до розуміння «неосновних» функцій. Розповсюджене твердження, що основну функцію характеризує зв'язок між утворюючими її елементами – неосновними функціями. Іншими словами, основні функції вважаються сукупністю однорідних неосновних функцій, що виступають складовою системи більш високого рівня (основної функції)⁶.

Обстоюючи позицію, згідно з якою неосновні функції держави самі собою не розкривають її сутності, С. Л. Лисенков у складі основної зовнішньої функції держави – оборонної, виділяє низку неосновних: зміцнення збройних сил, розвиток науково-технічного прогресу для забезпечення їх озброєнням тощо⁷. Раніше подібну точку зору обґрунтував П. М. Рабінович, поділяючи функції на основні та неосновні за критерієм «соціального значення державної діяльності», де перші безпосередньо характеризують соціальну сутність і призначення держави⁸.

Звертаючись до дефініцій у класифікації за цим критерієм, окремі теоретики держави і права позначають неосновні функції «похідними», які мають супроводжувальний, допоміжний та обслуговуючий характер⁹. Зауважимо, що застосування терміну «похідні функції», на нашу думку, не відображає правової природи

ди поняття «функції» як явища, адже за такою логікою вони повинні детермінуватися основною функцією, а не цілями та завданнями держави.

Деякі науковці в системі функцій держави за цією класифікаційною ознакою виділяють кілька пріоритетних, зумовлених важливістю певних завдань на даному етапі існування держави, що є підґрунтям для трактування основних функцій держави як найнеобхідніших в даний період і поділу системи функцій на «пріоритетні» функції та всі інші¹⁰.

Таким чином, існує тенденція до зумовлення ролі основних функцій застосуванням певних часових або історичних рамок і визначенням основних функцій – як найбільш загальних та важливих комплексних напрямів діяльності держави зі здійснення стратегічних завдань і цілей, що стоять перед нею у конкретний історичний період¹¹.

Проте, О. П. Копиленко, підтримуючи вищезазначену тенденцію в цілому, наводить приклад, згідно якого в роки війни на перше місце виходить функція оборони, а всі інші функції держави їй підкорені (неосновні). Ми вважаємо це твердження аргументом у спростуванні похідного характеру неосновних функцій та їх розуміння як складового елементу основних у поділ за цією класифікаційною ознакою. Науковець прирівнює всі функції держави, віддаючи «право» вибору пріоритетних – потребам держави в конкретний історичний період.

В. В. Копейчиков по-іншому підходить до визначення неосновних функцій, трактуючи їх, як напрями діяльності держави зі здійснення конкретних завдань у «другорядних» сферах суспільного життя, і відносячи до їх кола управління персоналом; матеріально-технічне забезпечення та управління майном; забезпечення реалізації бюджетної справи та бухгалтерського обліку; правосуддя і юридичні функції; пошук, збирання й розповсюдження необхідної для управління інтелектуальної інформації тощо. В цілому підтримуючи дану концепцію, ми вважаємо неоднозначним питанням критерії внесення конкретних функцій держави до «другорядних».

Таким чином, розуміючи необхідність виділення в рамках зовнішніх функцій держави їх комплексної системи за значенням та призначенням у суспільстві, пропонуємо відмовитися від традиційних дефініцій цього поділу.

У першу чергу, мова йде про тлумачення категорії «неосновні»: її етимологічне значення не відображає суті, змісту та державних функцій, в повній мірі та являється оціночним поняттям.

Тому, розуміючи «неосновну функцію» як додатковий напрям діяльності держави зі здійснення конкретних завдань у відповідних сферах суспільного життя, ми вважаємо доцільним застосування в сучасній системі зовнішніх функцій України їх органічної класифікаційної ознаки «за значенням функцій», розподіляючи їх на «основні» та «додаткові».

Для координації зовнішніх функцій та їх місця в загальнодержавному комплексі визначальною точкою опору ми вважаємо класифікаційну ознаку «за сферами діяльності держави», що дозволяє здійснити поділ функцій на *внутрішні та зовнішні*. Тоді класифікація, необхідна для розуміння власне системи зовнішніх функцій, спирається на критерії «за значенням функцій» (поділ на *основні та додаткові*), та «за об'єктом діяльності» (напрямом діяльності держави).

Переходячи до осмислення класифікаційного критерію «за об'єктом діяльності» (напрямом діяльності держави), ми вважаємо, що він є основою для розповсюдженого поділу зовнішніх функцій держави на види.

Слід зазначити, що загалом у теорії держави не існує однозначної відповіді на питання, які саме функції слід відносити до зовнішніх. У працях західних науковців питання функцій держави здебільшого не розглядається як центральне (за винятком праці Георга Еллінека «Загальне вчення про державу»). Причинами такої невизначеності іноді називають велике ідеологічне навантаження, яке припадало на тлумачення функцій держави з боку представників марксистської теорії та історична еволюція самої держави.

Теоретики права попередніх етапів розвитку державності спочатку зверталися до зовнішньої функції захисту від небезпеки військової інтервенції з боку імперіалістичних країн та антирадянських закордонних центрів, а пізніше на такі функції, як братерське співробітництво з іншими країнами соціалістичного табору, допомога державам, що звільнилися від колоніальної залежності, боротьба за мир та мирне співіснування з капіталістичними країнами, оборона країни.

А. Б. Венгеров серед зовнішніх функцій держави виділив захист від зовнішніх посягань, мирне співробітництво з іншими державами, забезпечення геополітичних інтересів¹². До речі, такий поділ отримав свою «осучаснену версію» в рамках виділення О. В. Мальком функцій оборони країни, підтримання світового порядку, співпраці з іншими державами¹³.

В. М. Карельський дещо розширив цей перелік, виділивши серед зовнішніх функцій: захист країни від зовнішніх посягань, ведення загарбницьких війн, взаємовигідна торгівля, підтримання миру¹⁴. Таким чином, зовнішня функція «ведення загарбницьких війн», яка не відповідає моделі сучасної демократичної держави продовжує своє існування в рамках класифікаційного поділу.

Вітчизняні науковці під час визначення кола зовнішніх функцій держави, як правило, звертаються до функцій оборони країни від зовнішніх загроз, економічного співробітництва, підтримання міжнародного миру тощо.

Прикладом подібного підходу до класифікації зовнішніх функцій є віднесення до них: оборони країни; підтримання загального миру й мирного співіснування; участі у міжнародних і міждержавних організаціях; культурного, наукового та інформаційного обміну з іншими державами; взаємодії з іншими державами з пи-

тань навколишнього середовища¹⁵. Слід зазначити, що такий поділ не охоплює всіх основних базисних напрямів діяльності держави у зовнішній сфері.

В цілому, на нашу думку, обмежене коло зовнішніх функцій у вищезазначених класифікаціях є продуктом дещо застарілих підходів до розуміння положень теорії держави і права і не відображає цілей та завдань сучасної держави в повній мірі. Проте, аналізуючи наукову літературу, ми зустрічаємо серед тенденцій розвитку концепції зовнішніх функцій поглиблений інтерес до нових підходів, зокрема до теорії цілісної зовнішньої функції держави.

Наприклад, О. М. Андрусенко, спираючись на роботи зарубіжних правників М. Манеліта та В. Вайхельта, обстоює позицію, згідно з якою, в сфері зовнішньої діяльності сучасна держава здійснює одну єдину синкретичну (нерозчленовану) функцію – зовнішню. Ця функція не є монолітною, її аспекти охоплюють різні види зовнішньої діяльності держави. Проте, неоднозначним, на нашу думку, аспектом вищезазначеної концепції є виділення підфункцій синкретичної зовнішньої функції сучасної держави, серед них: зовнішньополітична (дипломатична); оборони держави від зовнішньої військової агресії; зовнішньоекономічна; налагодження міжнародних культурних зв'язків; природоохоронна, або економічна (участь у міжнародній охороні навколишнього середовища); протидії міжнародного тероризму та міжнародній організованій злочинності; зовнішньоінформаційна¹⁶.

Аналізуючи вищезазначену концепцію, ми вбачаємо її основу в підвищенні взаємовпливу різних зовнішніх напрямів діяльності держави. Дійсно, такий напрям, як оборона країни, наразі все більше залежить від зовнішньополітичних успіхів держави в процесі її інтеграції в системи колективної безпеки. У свою чергу, зовнішньополітичні успіхи будь-якої держави певним чином залежать від її зовнішньоекономічних досягнень (так відбувається протекціонізм держав на світовому ринку озброєнь).

Крім того, відбувається розширення якщо не суб'єктного складу реалізації зовнішніх функцій, то вже напевне – суб'єктів впливу на їх зміст. Адже транснаціональні корпорації в умовах сьогоденних реалій постійно знаходяться в тісному зв'язку з зовнішньоекономічними потребами держави, більш того – окреслюють пріоритети для дипломатичної, навіть військово-політичної діяльності та визначають окремі завдання в контексті зовнішньоекономічного курсу держав.

Проте, на нашу думку, існує ряд недоліків вищезазначеної концепції. По-перше, не можна вважати справедливим твердження про те, що в силу перемішування видів зовнішньої діяльності держави та тенденції взаємозумовленості таких видів, останні вже не можна вважати самостійним правовим явищем. По-друге, виділення «підфункцій» суттєво переобтяжує системну структуру зовнішніх функцій. По-третє, проблемним питанням даної концепції є нехтування структурою та місцем окремих зовнішніх функцій в їх цілісній системі. Адже запропонована підфункція налагодження міжнародних культурних зв'язків, яка в нашому розумінні є лише одним з аспектів зовнішньополітичної функції знаходиться в прирівняному положенні з «підфункцією протидії міжнародного тероризму та міжнародній організованій злочинності», яка за своєю суттю є окремою зовнішньою функцією глобального значення. Таким чином, відбувається прирівнювання понять різного порядку.

Крім того, зведення зовнішньої захисної функції до підфункції «оборони держави від зовнішньої військової агресії» не відображає її сучасного змісту та правової природи в повній мірі. Адже нехтування роллю захисної функції може призвести до припинення існування держави взагалі. Ми знаходимо підтвердження цій позиції в Конституції України, яка встановлює, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими *функціями держави*, справою всього українського народу¹⁷.

Таким чином, традиційне виділення «оборонної функції» (інші дефініції – «оборони держави від небезпеки військової інтервенції з боку імперіалістичних країн та антирадянських закордонних центрів»), «оборони держави від зовнішньої військової агресії» тощо) у складі зовнішніх функцій держави, все частіше замінюються позначенням її змісту в рамках понять, на кшталт, «захисту державного суверенітету», «захисту країни від зовнішніх посягань» та іншими. Останні, в цілому, охоплюють окремі елементи змісту цієї зовнішньої функції і направлені на відповідність процесам сьогодення.

Крім того, етимологія поняття «оборона» є своєрідним спадком попередніх етапів розвитку державності, обумовлена ідеологією, політикою, цілями та завданнями, міжнародними реаліями того періоду і несе в собі відповідне смислове навантаження.

На нинішньому етапі розвитку нашої країни її цілі, завдання, а отже – функції не зумовлені потребою військової оборони, навпаки, орієнтовані на постійний пошук партнерських відносин з іншими країнами, гуманізацію політики (зокрема, Україна приєдналася до Договору ООН про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року) та інші фактори, що дають змогу говорити перш за все про захист державного суверенітету, державної та громадської безпеки, соціальної та національної злагоди тощо.

Тому, в системі зовнішніх функцій держави пропонуємо визначати *зовнішню захисну функцію*, тоді як серед внутрішніх функцій за критерієм класифікації – «об'єкт діяльності» (напрямок діяльності держави), у цій галузі ймовірно виділятиметься охоронна функція, яка етимологічно відображає зміст, форми та методи реалізації цього напрямку діяльності держави у внутрішній сфері.

Що ж стосується тенденції виділення зовнішньоінформаційної підфункції в рамках концепції синкретичної зовнішньої функції, ми вважаємо її підґрунтям закріплення в суспільному механізмі місця та ролі четвертої гілки влади – засобів масової інформації, які в умовах сьогодення стали важливим важелем регулю-

вання суспільних процесів. Адже принцип розподілу влади, що становить класифікаційну основу форм здійснення функцій держави¹⁸, активно застосовується для поділу функцій держави в сучасних концепціях.

Проте, на нашу думку, інформаційна складова присутня в тій чи іншій мірі в будь-якій зовнішній функції. При цьому вищезазначений аспект полягатиме в двох напрямках: збір об'єктивної інформації про процеси, які відбуваються в рамках тієї чи іншої сфери діяльності держави в міжнародному просторі для коригування відповідної функції, її розвитку або ж прийняття ефективних рішень під час її реалізації, а також поширення позитивної інформації про процеси, що відбуваються в країні, її розвиток, ідеологію тощо для формування відповідного міжнародного іміджу.

Отже, враховуючи позитивні та негативні аспекти розповсюджені в сьогоденні теоретико-правової концепції синкретичної зовнішньої функції держави, ми підтримуємо науково-обґрунтований множинний підхід до їх розуміння і вважаємо за доцільне дотримуватися поліваріативного підходу до їх класифікації.

Серед сучасних класифікацій зовнішніх функцій актуальною є лаконічна концепція В. Ф. Погорілка, який виділяє зовнішньополітичну, зовнішньоекономічну, зовнішньогуманітарну, оборонну функції держави¹⁹. На наш погляд, цей підхід наближує до розуміння рівня сучасної системи зовнішніх функцій, які реалізуються всім державним механізмом (державою Україна).

Таким чином, у рамках класифікаційного критерію за «об'єктом діяльності» (напрямом діяльності держави) пропонуємо виділяти серед основних зовнішніх функцій наступні: зовнішньополітичну, зовнішньоекономічну, зовнішньосоціальну, зовнішньоєкологічну, захисну.

А звертаючись до однієї з основ класифікації – елементів діяльності держави, ми вважаємо актуальним в умовах сучасних тенденцій розвитку концепції державних функцій, поділ зовнішніх функцій держави у систему, в основі якої лежить класифікаційна ознака «за суб'єктами реалізації», а саме:

- зовнішні функції, які реалізуються окремими підрозділами певного органу держави;
- зовнішні функції, які реалізуються державним органом в цілому;
- зовнішні функції, які реалізуються всім державним механізмом (державою Україна);
- зовнішні функції, які реалізують Україною в рамках її членства в міжнародних організаціях та спільно з іншими суб'єктами таких об'єднань;
- зовнішні функції, які реалізуються Україною, за підтримки ідей глобального світового простору та відповідної взаємодії спільно з усіма розвиненими країнами світу.

При цьому відмітимо, що реалізація окремими підрозділами певного органу держави та державним органом у цілому на нинішньому етапі розвитку зовнішніх функцій України відбувається, як правило, в рамках реалізації окремих елементів певної зовнішньої функції. Проте, в подальшому можливе виділення значної кількості самостійних додаткових зовнішніх функцій (спираючись на критерій «значення функцій»), які остаточно заповнять нішу цієї класифікації.

Підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо ряд тверджень:

1. Для розуміння концепції зовнішніх функцій та її місця в загальній системі функцій держави визначальною точкою опору є класифікаційна ознака «сфер діяльності» держави, що поділяє функції на *внутрішні та зовнішні*, а класифікація, необхідна для розуміння власне системи зовнішніх функцій спирається на критерій «значення функцій», поділяючи їх на *основні та додаткові та «об'єкту діяльності» (напряму діяльності держави)*.

2. Під час класифікації зовнішніх функцій за ознакою «значення функцій» доцільно виділяти «основні» та «додаткові», розуміючи останні, як додатковий напрям діяльності держави зі здійснення конкретних завдань у відповідних сферах суспільного життя.

3. Зовнішньоінформаційний аспект є невід'ємною частиною будь-якої зовнішньої функції, виділеної в рамках класифікаційного критерію за «об'єктом діяльності» (напрямом діяльності держави) і покликаний забезпечувати умови для їх реалізації, тому має особливе місце в їх структурі.

4. В класифікації зовнішніх функцій держави виділених за критерієм «об'єкту діяльності» (напряму діяльності держави) пропонуємо визначати *зовнішню захисну функцію*, яка етимологічно відображає зміст, форми та методи реалізації цього напрямку діяльності держави.

5. Класифікаційна ознака «за суб'єктами реалізації» дозволяє виділити зовнішні функції, які реалізуються окремими підрозділами певного органу держави, державним органом в цілому, всім державним механізмом (державою Україна), спільно з іншими суб'єктами міжнародних об'єднань до яких входить Україна та спільно з усіма розвиненими країнами світу.

6. Розповсюджена в сьогоденні концепція єдиної синкретичної зовнішньої функції, на нашу думку, не є оптимальною моделлю для характеристики системи зовнішніх функцій, проте взаємозв'язок та взаємовплив зовнішніх і внутрішніх функцій беззаперечний і відповідна монолітність виражатиметься саме в ньому.

¹ Ануцов В. В. Экономическая функция государства : Дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. – Абакан, 2003. – 200 с. – С. 16.

² Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688 с. – С. 72.

³ Венгеров А. Б. Теория государства и права: учебник / А. Б. Венгеров. – 3-е изд. – М. : Юриспруденция, 2000. – 528 с. – С. 153; Теория государства и права: Учебник для вузов / Под ред. М. М. Рассолова, В. О. Лучина, Б. С. Эбзеева. – М.: ЮНИТИ ДАНА, Закон и право, 2000. – 640 с. – С. 108–109.

⁴ Теория государства и права: Учебник для вузов. 2-е изд., изм. и доп. / Под ред. проф. В. М. Корельского и проф. В. Д. Перевалова. – М.: Издательская группа НОРМА – ИНФРА М, 2000. – 616 с. – С. 151.

⁵ Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник. – К.: Юрисконсульт, 2006. – 355 с. – С 80; Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України О. В. Петришина. – Харків: Право, 2010. – 584 с. – С. 94.

⁶ Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688 с. – С. 72.

⁷ Лисенков С. Л. Вказана праця. – С. 78.

⁸ Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Видання 5-те, зі змінами. Навчальний посібник. – К.: Атіка. – 2001. – 176 с. – С. 46.

⁹ Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України О. В. Петришина. – Харків: Право, 2010. – 584 с. – С. 94.

¹⁰ Куцова О. Б. Экономическая функция современного Российского государства : Дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 Н. Новгород, 2002. – 207 с. – С. 44.

¹¹ Теорія держави і права: Навч. посіб. / А. Ю. Олійник, С. Д. Гусарев, О. Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с. – С. 38.

¹² Венгеров А. Б. Вказана праця. – С. 153.

¹³ Малько А. В. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юристъ, 2007. – 304 с. – С. 49.

¹⁴ Теория государства и права: Учебник для вузов. 2-е изд., изм. и доп. / Под ред. проф. В. М. Корельского и проф. В. Д. Перевалова. – М.: Издательская группа НОРМА – ИНФРА М, 2000. – 616 с. – С. 151.

¹⁵ Лисенков С. Л. Вказана праця. – С. 80.

¹⁶ Андрусенко О. М. До питання про зовнішні функції сучасної держави // Наукові записки НаУКМА», тематичний випуск «Юридичні науки», 2006. – С. 45.

¹⁷ Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

¹⁸ Наливайко Л., Беляєва М. «Форми здійснення політичної функції української держави» // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 8(128). – С. 3.

¹⁹ Погорілко В. Ф. Функції української держави та їх правові основи // Бюлетень міністерства юстиції. – 2004. – № 1(27). – С. 9–17.

Резюме

У статті аналізуються та узагальнюються підходи до класифікації зовнішніх функцій України. Запропоновані основи сучасної класифікації.

Ключові слова: зовнішні функції України, критерій класифікації, класифікаційна ознака.

Резюме

В статье анализируются и обобщаются подходы к классификации внешних функций Украины. Предложены основы современной классификации.

Ключевые слова: внешние функции Украины, критерий классификации, классификационный признак.

Summary

In the article, going is analysed and summarized near classification of external functions of Ukraine. Offered bases of modern classification.

Key words: external functions of Ukraine, criterion of classification, classification sign.

Отримано 1.02.2012

Д. Є. ВЕРГЕЛЕС

Денис Євгенійович Вергелес, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Українське законодавство формується в умовах складної трансформації економічної, соціальної та політичної сфер життя країни. Інтенсивність розвитку законотворчого процесу викликана потребами реформування нашого суспільства, переходом його до ринкової економіки та розбудовою правової держави. З ме-